

CONSERVAREA UNOR RESTURI LEMNOASE ȘI TEXTILE, CARBONIZATE, DESCOPERITE ÎNTR-O LOCUINȚĂ DACICĂ

Proveniența materialului

În săpăturile din 1978 de la Grădiștea Muncelului, în nivelul inferior al terasei XI, s-a descoperit o locuință arsă¹. Pe podeaua acesteia, la adâncimea de 2,5 m, se aflau resturi de birne carbonizate, bucăți de lipitură arsă, fragmente de chiupuri și cereale carbonizate. Dintre acestea au fost ridicate două fragmente de lemn, arse, și un fragment de chiup pe care se aflau multe grăunțe carbonizate, printre care se distinge un fragment de sfoară, de asemenea carbonizată.

Modul de prezentare

Ni s-au incredințat spre conservare două fragmente de lemn, ridicate în câte un cub de pământ, și un fragment ceramic pe care se aflau grăunțele carbonizate, printre care se observa o sfoară arsă. Aceste fragmente aveau un grad ridicat de umiditate.

Fragmentul I se afla înfipt în pământ în poziție oblică (fig. 1), prezenta o parte rotunjită, cordiformă, cu dimensiunile de 4/8, 5/4 cm în care era înfipt un miner tronconic, cu dimensiunile de 3/3/2 cm. Corpul piesei prezenta trei fisuri mai pronunțate, dintre care două de o parte și de alta a minerului și una adâncă dinspre vîrf, cu o îndepărtare de 0,3 cm între margini, precum și numeroase fisuri fine.

Fragmentul II (fig. 2) se prezenta sub forma unei piese compuse dintr-un cap gros, rotunjit, și două brațe de grosimi și lungimi diferite. Brațul superior este gros de 2,5 cm și lung de 20 cm, iar ultima parte a sa (în lungime de 8 cm) s-a rupt și s-a deplasat cu 1 cm în sus. Brațul inferior avea o grosime de 1 cm și o lungime de 22 cm. Distanța între cele două brațe era de 4 cm și era umplută cu grăunțe, pământ, fragmente mici din piesă și fragmente ceramice. Întreaga piesă prezenta nenumărate fisuri mai mici sau mai mari, iar cea mai mare dintre acestea (0,7 cm), aflată pe partea rotunjită, era plină cu grăunțe carbonizate.

Fragmentul III (fig. 3) se prezintă sub forma unei buze de chiup, ruptă în două, pe care se află un strat gros de 0,8 cm cu grăunțe carbonizate, printre care se distinge o sfoară.

¹ Săpăturile au fost efectuate de un colectiv compus din Hadrian Daicoviciu, Ștefan Ferenczi, Ioan Glodariu și Eugen Iaroslavschi, cărora le mulțumim pentru datele privind proveniența materialului.

Fig. 1 — Fragmentul I înainte de conservare.

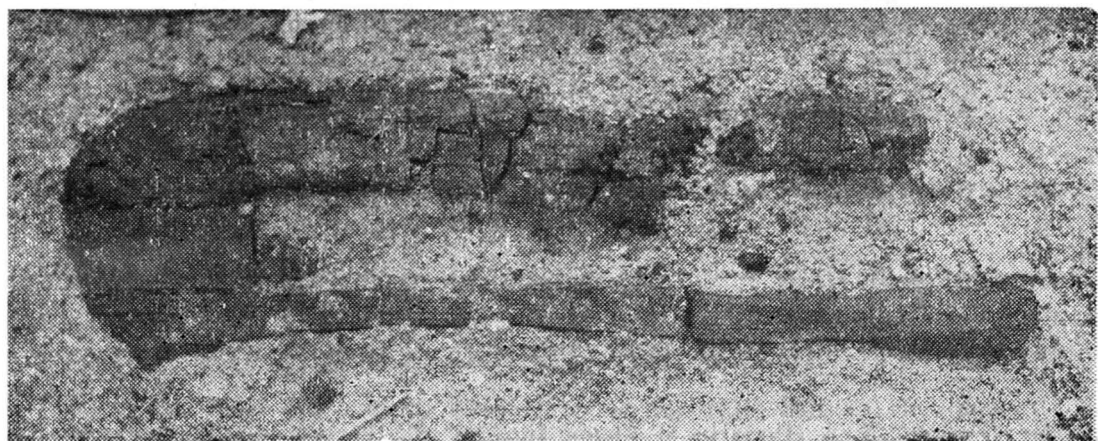

Fig. 2 — Fragmentul II înainte de conservare.

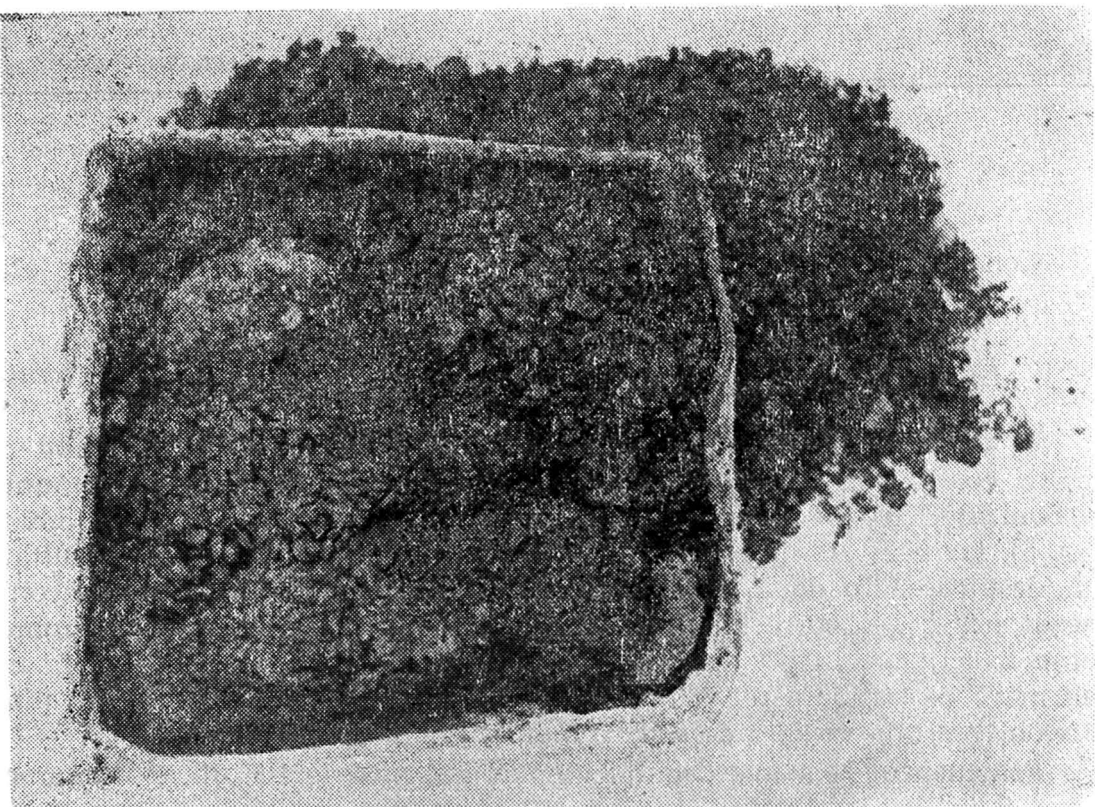

Fig. 3 — Fragmentul III înainte de conservare.

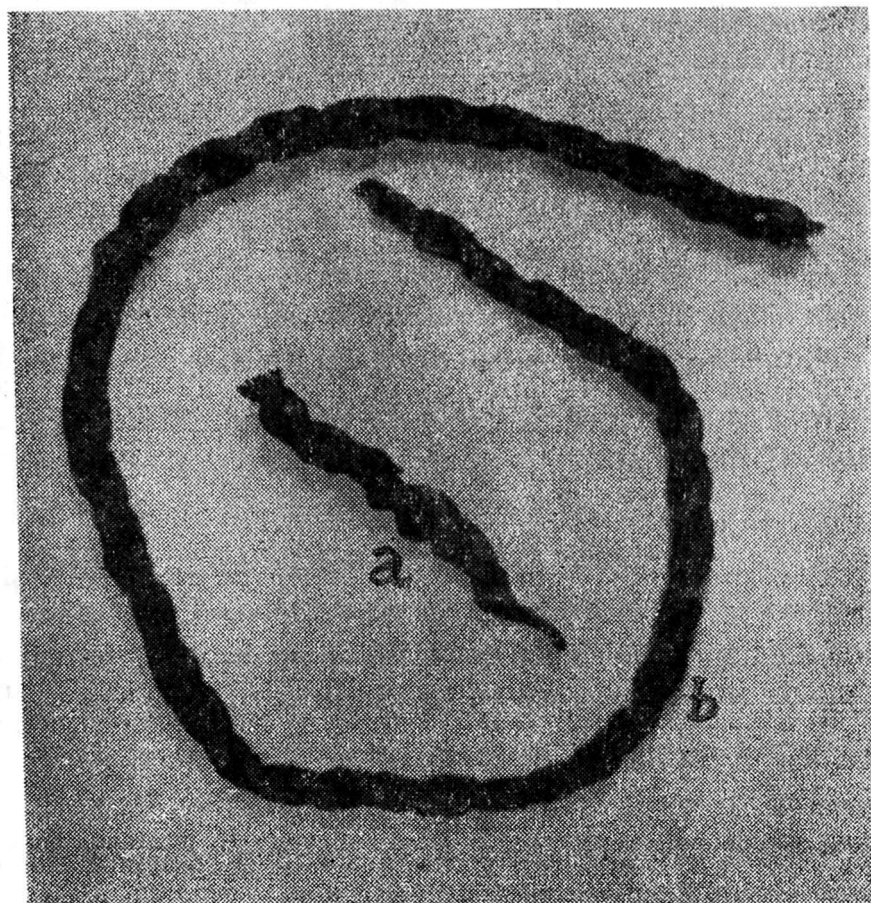

Fig. 4 — Fragmentul III după conservare; a — fragmentul scurt; b — fragmentul lung.

Lucrările de conservare²

Conservarea materialului încredințat s-a făcut în următoarele etape:

1. Degajarea din sol a pieselor de lemn și a sforii dintre grăunțe.

În urma degajării solului din jurul fragmentului I s-a constatat că acesta era înfipt doar 3 cm și că era așezat pe un strat de grăunțe carbonizate, gros de 0,5 cm. Fața „superioară” a piesei este bombată (fig. 5), iar cea „inferioară” plană (fig. 6). Pe fața „inferioară”, rezultată din despicarea în două a piesei, se distinge capătul minerului tronconic așezat într-o scobitură cu dimensiunile de 3/2/0,5 cm, precum și numeroase fisuri superficiale ori profunde. Și pe această față se observă fisura cea mare ce străbate piesa în lung, de la un capăt la altul, avînd pînă la scobitura minerului o depărtare între margini de 0,3 cm.

Fragmentul II a fost degajat cu cea mai mare grijă, deoarece numeroase fisuri ce străbăteau transversal și longitudinal brațele piesei în toată grosimea îl făceau friabil. S-a dovedit că și această piesă are o față superioară bombată (fig. 7) și o „față” inferioară plană (fig. 8), înălțimea ei fiind de 4 cm.

Ca și fragmentul I, fragmentul II era așezat pe un strat de grăunțe carbonizate, de o grosime de 0,5—1 cm, între brațe stratul fiind în grosime de 3—4 cm și cuprinzînd în proporție de 90% fragmente de spice, alcătuite din 3—4 boabe îmbrăcate în palei. Între ele, înspre capătul bombat al piesei, s-a găsit un fragment de sfoară cu o lungime de 4 cm și cu un diametru de 0,5 cm (fig. 4, a).

La fragmentul III atenția a fost îndreptată spre capătul de sfoară. În acest scop, cu o pensulă moale, au fost îndepărtate cu grijă toate semințele, putîndu-i-se determina o lungime de 22 cm, un diametru de 0,5 cm (fig. 4, b) și asemănarea cu fragmentul de sfoară găsit între brațele piesei II (fig. 4, a).

2. Pregătirea pieselor în vederea impregnării

Pregătirile au constat în spălarea pieselor de impurități și deshidratarea lor.

Gradul de umezeală ridicat al pieselor de lemn a permis ca spălarea să se facă în băi succesive de alcool de 45, 60 și 90%, iar sfoara s-a spălat cu o pensulă moale într-o soluție de complexon 0,4%, urmată de deshidratare în băi de 60—90% alcool.

² Pentru metodele de conservare a lemnului, vezi: H. Mathieu, *La conservation du matériaux bois*, Paris, 1961; E. Vintilă, *Protecția lemnului și a materialelor pe bază de lemn*, Editura tehnică, București, 1978.

Fig. 5 — Fața superioară a fragmentului I după conservare.

Fig. 6 — Fața inferioară a fragmentului I după conservare.

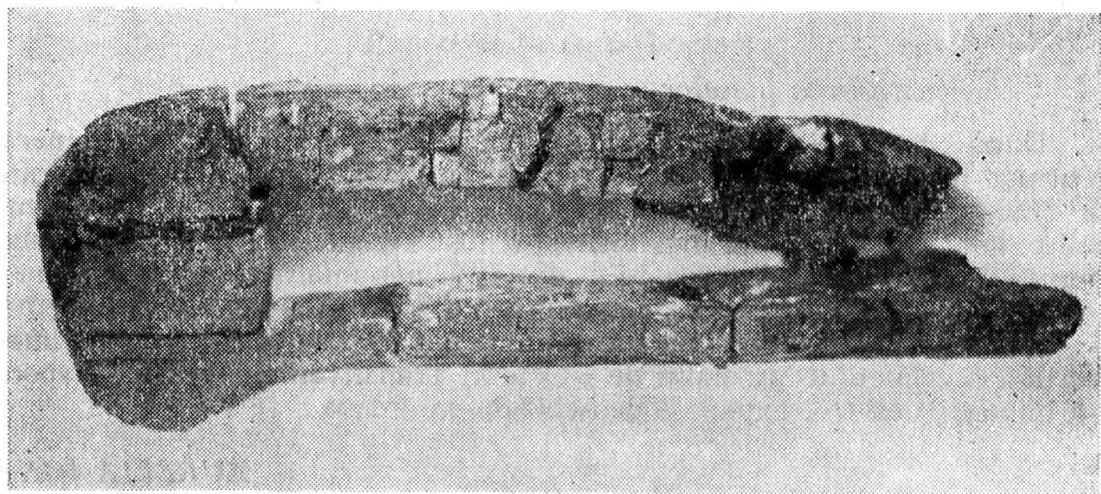

Fig. 7 — Fața superioară a fragmentului II după conservare.

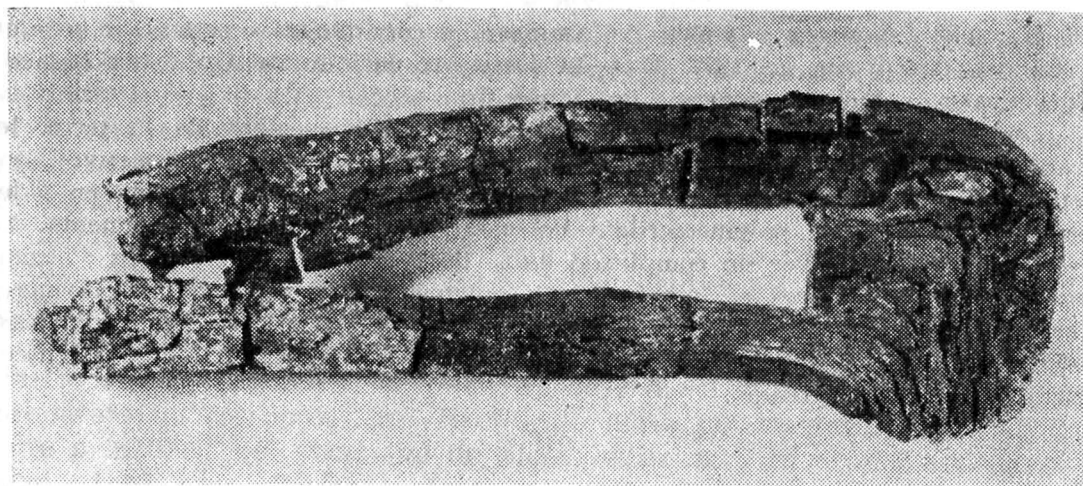

Fig. 8 — Fața inferioară a fragmentului II după conservare.

3. Impregnarea

Toate piesele au fost menținute timp de 6 ore în alcool absolut, după care cele din lemn au fost impregnate în polimetacrilat de metil prepolimer, prin vid, iar sfoara prin pensulare repetată cu aceeași soluție.

4. Reconstituirea pieselor

După scoaterea din impregnant și uscarea la temperatura camerei a urmat întregirea pieselor de lemn, fragmentele desprinse fiind lipite cu aracet. Fragmentului de sfoară, lung de 22 cm, i s-a dat o formă helicoidală. Problema cea mai dificilă a fost reconstituirea brațelor fragmentului II (fig. 7—8), deoarece datorită nenumăratelor fisuri transversale și longitudinale acestea s-au descompus în peste 40 fragmente.

În urma reconstituirii pieselor și a introducerii lor în cutii de polimetacrilat, patrimoniul Muzeului de istorie al Transilvaniei din Cluj-Napoca s-a îmbogățit cu trei exponate deosebit de valoroase.

AURELIA IGNA

LA CONSERVATION DE QUELQUES RESTES DE BOIS ET DE TEXTILES CARBONISÉS DÉCOUVERTS DANS UN LOGEMENT DACIQUE

(Résumé)

L'article expose la méthode de conservation de quelques restes de bois et de textiles découverts en 1978 dans un logement dacique de Grădiștea Muncelului, département de Hunedoara.

Les opérations de conservation ont résidé en l'écartement de la terre, le lavage des fragments en bois avec d'eau et d'alcool en bains successives, en concentration de 45, 60 et 90% alcool étilique, suivie d'une imprégnation en vide dans une solution de polymétacrilate de méthyl prépolymère. Les fragments de ficelle ont été lavés avec de complexon 0,4%, déshydratés dans un bain d'alcool absolu pendant 6 heures et imprégnés du polymétacrilate de méthyl prépolymère à l'aide d'un pinceau mou. Après le dessèchement, les pièces ont été complétées avec les fragments détachés et ont été préparées pour être exposés dans le Musée d'histoire de la Transylvanie.